

S. Sayısı : 30

Geza evlerle mahkeme binaları inşası karşılığı olarak alınacak harçlar ve mahkûmlara ödettirilecek yiyecek bedelleri hakkındaki 2548 sayılı kanunun 2 ve 3 ncü maddelerinin tadiline dair kanun lâiyhası ve Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/174)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3119

13 - VI - 1939

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2548 sayılı kanunun 2 ve 3 ncü maddesinin tadili hakkında Adliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 9 - VI - 1939 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

2548 sayılı kanunun ikinci maddesi mucibince mahkûmlardan aranacak yiyecek bedeli ödenmediği takdirde kanunda tahsil sureti gösterilmemiş olmasına mebni umumî ahkâma tevfiikan icra dairesi marifetile takib ve tahsil olunmaktadır.

Mahkûmların ikametgâhı belediyesi ve belediye teşkilâtı olmayan yerlerde kaymakam ve nahiye müdürleri vasıtasile yapılacak tahkikat neticesinde yiyecek bedelini ödemeye muktedir olmadıkları anlaşılması halinde hapsen tazyik edilmeyib serbest bırakılmakla beraber maddenin birinci fıkrasında her mahkûmun yiyecek bedelini ödemeye mecbur olduğu yazılı olması ve muktedir olmayanlardan yiyecek bedeli aranmayacağına dair kanunda ayrıca sarahat bulunmaması hasebile aczi tahakkuk eden bu kabîl mahkûmlar hakkında dahi alacağın tahsiline imkân olmadığı bilinmesine rağmen füzulen masraf ihtiyar ve mesai sarfile icraen takibat yapılmaktadır.

Yiyecek bedelini ödemeye muktedir oldukları sabit olan borçluları takibte, Devlet alacağının tahsili kabîl olması hasebile faide mülâhaza edilebilirse de aczi tahakkuk eden mahkûmlar aleyhine yapılan icra takibleri tamamen neticesiz kalmaktadır.

Aczi tahakkuk eden mahkûmlar aleyhine yiyecek bedellerinin tahsili talebile icraî takibatta bulunarak füzulen masraf ihtiyar ve vakit ziyar suretile tecelli eden bu günkü vaziyetin idamesine lüzum ve mahal görülemediğinden tahsili gayrikabîl olan bu kabîl alacaklar hakkında beyhude yere takibat yapılmasını ve başlanmış olan icra takiblerinin durdurulmasını temin edecek şekilde kanunda tadilât icrasına zaruret hissedilmektedir.

Bundan başka ödemeye muktedir oldukları tahakkuk eden mahkûmlar hakkındaki takibatın da alacağın amme kanunlarının tatbikından mütevellid ve mahkûmiyeti itibarile tatbikatta kolaylığı temin için tahsili emval kanununa tevfiikan tahsili muvafık görülmüştür.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 1/174

Karar No. 55

30 - VI - 1939

Yüksek Reisliğe

2548 sayılı kanunun 2 nci ve 3 ncü maddelerinin tadili hakkında Adliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Başvekâletin 13 haziran 1939 tarih ve 6/3119 sayılı tezkeresile Adliye encümenine havale buyurulmakla Hapisaneler umum müdürü hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu:

Mahkûmlardan yiyecek bedeli alınması hakkında halen meri olan 2548 sayılı kanunda, tahakkuk eden borcu ödemeğe muktedir olmayanları takibden istisna eden bir hüküm bulunmaması ve mütemerridler aleyhinde de ancak icra, iflâs kanunu hükümlerinin tatbik edilebilmesi noksanlarının izalesi zarurî olduğundan tatbikatta görülen eksiklikleri telâfi maksadile hazırlanan kanun lâyihası serdedilen esbabı muhibeye nazaran encümenimizce kabule şayan görülmüştür.

Mahkûmların yiyecek bedellerinin altı ayda bir yapılacak bordro ile tahakkuk ettirilmesinin tatbikatta güçlükler ve aynlılıklar doğurabileceği mülâhazasile bu tahakkukun mahkûmun tahliyesi sırasında yapılması hakkında azadan bir zat tarafından ileri sürülen teklif ile, tahakkuk eden borçlarını ödemekte aczi sabit olanların da ileride takib edilebilmek için bu borçlarının Hazineye devri hakkındaki diğer bir teklifin kabulü ekseriyetle muvafık görül-

memiştir. Tahliyesi esnasında yiyecek bedelini ödemekten âciz olan mahkûmların borçlarını terkinde esasını tesbit eden Hükûmet teklifi ve yine aynı maddenin yiyecek bedelinden mütevellid alacakların tâbi olacağı mürürü zaman müddetile bu alacakların tahsili emval kanunu hükümlerine göre tahsil edileceği hakkındaki esaslar encümenimizce kabul edilmiştir.

Kanunun neşri tarihine kadar tahakkuk etmiş yiyecek bedellerinden iktidarı olmadığı için tahsil edilemeyenlerin tasfiyesi maksadile hazırlanan muvakkat maddenin müzakeresi esnasında; bu alacakların takib edilmek üzere Hazineye devri hakkındaki teklif te kabul edilme-yerek Hükûmetin bu maddesinin de aynen kabulü musib görülmüştür.

Lâyiha, Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Rs.	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Rize
Münir Çağıl	Salâh Yargı	Fuad Sirmen
Balıkesir	Bursa	Gazianteb
O. Niyazi Burcu	Atıf Akgüç	Ö. A. Aksoy
Kastamonu	Kayseri	Kayseri
Abidin Binkaya	S. H. Ürgüblü	R. Özsoy
Konya	Mardin	Sinob
F. Gökbudak	H. Menemencioğlu	C. Atay
Trabzon		Zonguldak
F. A. Barutçu		Ş. Devrin

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 21

Esas No. 1/174

13 - XII - 1939

Yüksek Reisliğe

2548 sayılı kanunun 2 ve 3 ncü maddelerinin tadili hakkında Başvekâletin 13 - VI - 1939 tarih ve 6/3119 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise su-

nulan kanun lâyihası Adliye encümeni mazbatası ile birlikte Encümenimize tevdi edilmekle Adliye vekili Fethi Okyar, Maliye vekili Fuad

Ağralı ve Adliye müsteşarı hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:

2548 sayılı kanun, ceza evleriyle mahkeme binaları inşası karşılığı olarak alacak harçlarla mahkûmlara ödettilerecek yiyecek bedellerinin tahsil ve istifası hakkındaki hükümleri muhtevi olub bunlardan mahkûmların yiyecek bedellerinin tahsili keyfiyeti tatbikatta bir çok müşkülleri tevliid ettiği görülmüş ve meri kanun dairesinde mahkûmlardan tahsiline teşebbüs edilen yiyecek bedelleri için Hazine tarafından icra dairelerinde takib yapılmak lâzımgeldiği ve İcra kanununa göre de bunun için ödeme emri tebliği ve haciz için mahallerine gidecek memurlara zarurî masraflar tesviyesi gibi bir takım sarfiyat icrasını icab ettirdiği ve istifa karşılığı olmayan binlerce borçlu mahkûmların muameleleri derdest dosyaları birikmekte olduğu görüldüğünden şimdiye kadar iktidarları olmadığı anlaşılan ve mahkûmiyetleri infaz olunduktan sonra salıverilen mahkûmların yiyecek bedellerinden mütevellid borçları hakkında yapılmış veya yapılacak icra takiblerinden sarfmazar edilerek kayidlerinin terkini ve bundan böyle mahkûmların bu kabil borçlarının hususî bir akid mahiyetinde sayılmayarak amme kanunlarının tatbikatından doğan bir Hazine matlubu addile tahsili emval kanununa göre tahsil olunması ve bundan böyle de iktidarı olmadığı anlaşılanlardan yiyecek bedelleri aranmaması ve mahkûmiyetin bittiği tarih başlangıç olarak bu alacaklar için beş senelik bir müruru zaman kabul edilmesi suretile kanunun 2 nci ve 3 ncü maddelerinin değiştirilmesi ve bir muvakkat madde yapılması suretile lâyihanın hazırlandığı tedkik edilen esbabı mucibe lâyihasıle Adliye encümeni mazbatası münderecatından ve Vekiller tarafından verilen izahlardan anlaşılmış ve Encümenec dermeyan edilen mütalealar neticesinde lâyiha esas itibarile kabul ve tedkike şayan görülmüştür.

Birinci maddenin müzakeresinde mahkûmlardan yiyecek bedellerinin alınır alınmaması keyfiyeti münakaşa edilmiş; netice de : Ödemeye kudreti olan bir mahkûmun yiyecek bedelini vermeğe mecbur olması muvafık görülerek bu esas ekseriyetle kabul olunduktan sonra yiyecek bedellerinin altı ayda bir cezaevleri idarelerince bir bordro ile tahakkuk ettirilmesi ve mahkûmiyet müddetleri altı aydan aşağı olan

mahkûmlara aid bordroların da mahkûmiyetin nihayet bularak salıverilmelerinden bir hafta evvel yapılması muvafık görülmüştür.

Bu bordroların mahkûmlara da tebliği metinde gösterildiğine göre bu tebliğ üzerine serdedilebilecek itirazın ne suretle tedkik olunacağı da müzakere olunarak bunun için bir usul konulması lâzım geleceği mütaleası dermeyan edilmiş ise de neticede mahkûmların bu bordrolara karşı yapacakları itirazın bir hesap hatasına ve buna benzer maddî sebeblere müstenid olabileceğine, bunların ise şikâyet halinde nazara alınarak umumî hükümler dairesinde hal ve tedkiki mümkün idarî muamelâtın bulunmasına binaen bu kanunda ayrıca itirazların halline dair bir usul konmasına mahal görülmemiştir.

Mahkûmların yiyecek bedellerini ödeme mecburiyeti, iktidarları bulunmakla mukayyed olduğu lâyiha hükmünden vazıhan anlaşılmakta olmasına göre, tahsil imkânını araştırmak lüzumu tbiî olduğundan bu tahkikin Cümhuriyet müddeiumumileri tarafından mahkûmların ikametgâhları belediyeleri ve belediye teşkilâtı olmayan yerler için bağılı oldukları kaymakam ve Nahiye müdürlükleri marifetile yapılacağı madde metninde sarıh olarak gösterilmiştir.

Tahkik neticesinin anlaşılmasına kadar mahkûmların tahliye edilib edilmemesi tatbikatta bir tereddüd ve müşkülü tevliid edib etmiyeceği de tezekkür edilmiş bu babda dermeyan edilen mütaleaalara göre tahkikat neticesinin anlaşılması mahkûmiyet müddetini bitiren bir mahkûmun salıverilmesine mâni olamayacağı umumî hükümler iktizasından olmakla mülâhaza edilen herhangi bir tereddüdün varid olamayacağı kararlaştırılmış ve lâyihaya buna dair bir kayid konulmasına lüzum görülmemiştir.

İktidarı olduğu halde yiyecek bedellerini ödemeyen mahkûmlardan bu alacağın istifası için tahsili emval kanununun tatbiki tasvib edilmiş ancak bu kanuna göre tahsili yapacak Maliye dairelerinin borçlu mahkûmun zikudret olduğunu tahkik eden müddeiumumiliğin işarı üzerine tahsili emval kanununu tatbik edebilecekleri maddede sarıh bir fıkra olarak kaydolunmuştur.

Hükümet teklifinin, borçlarını ödemeğe muktedir oldukları anlaşılan mahkûmların yiyecek bedellerinden bir lira ve kusuuru için bir gün ol-

mak ve otuz günü geçmemek üzere hapsolunacaklarına dair olan ve borcunu ödemeğe tazyik mahiyetinde bulunan hükmü mevzuatımız ve bu lâyiha ile derpiş olunan mülâhazata aykırı addedilerek encümenince maddeden çıkarılmıştır.

Mahkûmların bu borçlarının mahiyeti, hususî bir akidden doğan borçlara şebih olmayıb Tahsili emval kanununun tatbikına müsaid olabilecek vaziyette görüldüğünden ve asıl kanunun şimdiye kadar tatbikında tadile saik olan en mühim sebebin de bu alacakların adı borçlar gibi icraî takib ile tahsilindeki müşkülât olduğuna göre tahsili emval kanunu mucibince bu borçların istifası teeviz olunduğundan teklif lâyihasındaki hapis hükmünün istisnası kaydı da kaldırılarak bu kanunun mutlak olarak tatbiki muvafık olacağı Encümenimizce ekseriyetle kararlaştırılmıştır.

Tahsili emval kanununa göre Hazineye olan borçtan dolayı hapisle tazyik icra edilebilirse de bunun tatbiki zikudret ve mütemerrid bir medyun hakkında salâhiyetli komisyonların verecekleri kararla kabil olduğu nazara alınırsa borcun mahiyeti hakkındaki telâkkiye göre hapis hükmünün istisnası hakkında lâyihaya bir kayid konmasına mahal kalmıyacağı tezahür eder.

Meri kanuna göre icra takibi yapılmış ve ya-

pılacak borçların takibinden sarfınazar edilerek kayidlerinin terkinine mütedair olan muvakkat hüküm encümenimizce de ibare değişikliği ile kabul edilmiştir.

Lâyiha, Yapılan tadillerle umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	M. M.	Kâtib
Kırklareli	Kocaeli	İstanbul
<i>B. Denker</i>	<i>Salâh Yargı</i>	<i>F. Öymen</i>
Bolu	Bursa	Diyarbakır
<i>Dr. Zihni Ülgen</i>	<i>A. N. Ayas</i>	<i>R. Bekit</i>
Elâziğ	Erzincan	Giresun
<i>M. F. Altay</i>	<i>İ. Artun</i>	<i>M. Akkaya</i>
İçel	Gümüşane	Isparta
<i>T. C. Beriker</i>	<i>Durak Sakarya</i>	<i>R. Ünlü</i>
Kayseri	Kayseri	Kayseri
<i>F. Baysal</i>	<i>S. Serim</i>	<i>Suad H. Ürgüblü</i>
Kocaeli	Konya	Kütahya
<i>A. S. Akbaytuğan</i>	<i>R. Türel</i>	<i>A. Tiritioğlu</i>
Maraş	Malatya	Muğla
<i>M. Bozdoğan</i>	<i>M. Öker</i>	<i>H. Kitabçı</i>
Ordu	Seyhan	Sivas
<i>H. Yalman</i>	<i>Naci Eldeniz</i>	<i>Remzi Çiner</i>
Trabzon	Yozgad	
<i>Sırrı Day</i>	<i>A. Sungür</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2548 sayılı kanunun 2 ve 3 ncü maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 2548 sayılı kanunun 2 nci ve 3 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 2 — Her mahkûm ceza evinde bulunduğu müddetçe yiyecek bedelini ödemeğe mecburdur. Bu yiyecek bedelleri ceza evleri idarelerince altı ayda bir kadro yapılarak tahakkuk ettirilir. Altı aydan aşağı mahkûmlar için tahakkuk muamelesi salıverilmelerinden üç ay evvel yapılır. Bordrolar mahkûmlara tebliğ olunur. Tahakkuk ettirilen yiyecek bedelleri mahkûmlar tarafından ödenmezse, kendilerinin ikametgâhı belediyelerince ve belediye teşkilâtı olmayan yerlerde bağlı buldukları kaymakam ve nahiye müdürlüklerince, borçlarını ödemeğe muktedir olup olmadıkları tahkik olunur. İktidarları bu suretle anlaşıldığı halde cezalarını bitirdikten sonra borçlarını ödemeyenler borçlu oldukları yiyecek bedelinin her bir lira ve küsuru için bir gün hapis ile tazyik olunurlar. Hapis müddeti içinde borçlarını ödeyenler salıverilirler Hapis müddeti otuz günü geçemez.

İktidarı olmadığı anlaşılmalr cezalarını bitirince salıverilirler. Bu gibilerden yiyecek bedeli aranmaz. Yiyecek bedelinden mütevellid alacaklar mahkûmiyetin hitamı tarihinden başlamak üzere beş senelik müruru zamana tâbi olup hapsen tazyik hükmü müstesna olmak üzere tahsili emval kanununa tevfikkan tahsil olunur.

Madde 3 — Yukarıdaki maddeler mucibince alınacak harçla yiyecek bedelleri Adliye vekilliğince ceza evleriyle mahkeme binaları inşaatı karşılığı olarak bastırılacak hususî pul-lar yapıştırılmak suretile istifa olunur. Ancak tahsili emval kanununa tevfikkan yapılacak tahsilât Maliyece emanet hesabına kaydolunarak tahsilini takib eden aym 15 nci gününe kadar beşinci madde hükümleri dairesinde Ziraat bankasına tevdi olunur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ceza evleriyle mahkeme binaları inşası karşılığı olarak alınacak harçların veya mahkûmlara ödettirilecek yiyecek bedelleri hakkındaki kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1 — 30 - VI - 1934 tarih ve 2548 sayılı kanunun 2 ve 3 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 2 — Her mahkûm ceza evinde bulunduğu müddetçe yiyecek bedelini ödemeğe mecburdur.

Bu yiyecek bedelleri ceza evleri idarelerince altı ayda bir bordro yapılarak tahakkuk ettirilir. Mahkûmiyetleri altı aydan aşağı olan mahkûmlara aid bordrolar salıverilecekleri tarihten bir hafta evvel yapılır. Bordrolar mahkûmlara da tebliğ olunur.

Tahakkuk ettirilen yiyecek bedelleri mahkûmlar tarafından ödenmezse, Cümhuriyet müddeiumumilikleri tarafından kendilerinin ikametgâhı belediyeleri ve belediye teşkilâtı olmayan yerlerde bağlı buldukları kaymakam veya nahiye müdürlükleri marifetile borçlarını ödemeğe muktedir olup olmadıkları tahkik olunur.

İktidarları anlaşıldığı halde borçlarını ödemeyenlerden Cümhuriyet müddeiumumiliklerinin işarı üzerine Maliye dairelerince tahsili emval kanunu hükümleri tatbik olunarak borçlar tahsil olunur.

Yiyecek bedellerinden doğan alacaklar mahkûmiyetin hitamı tarihinden başlamak üzere beş senelik müruru zamana tâbidir.

İktidarları olmadığı anlaşılmalardan yiyecek bedelleri aranmaz.

MADDE 3 — Hükümetin maddesi aynen

MUVAKKAT MADDE — İktidarı olmadığı anlaşıl原因 olarak salıverilen mahkûmlara aid ve bu kanunun neşri tarihine kadar tahakkuk etmiş yiyecek bedelinin tahsili için yapılmış veya yapılacak icra takiblerinden sarfmazar edilecek kayıdleri terkin olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9 - VI - 1939

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>N. Tınaz</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
İstanbulda	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mu. Mü. V.		Ti. V.
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Erçin</i>	

MUVAKKAT MADDE — İktidarı olmadığı anlaşıl原因 olarak salıverilen mahkûmlara aid ve bu kanunun neşri tarihine kadar tahakkuk etmiş yiyecek bedellerinin tahsili için yapılmış veya yapılacak icra takiblerinden sarfmazar olunarak kayıdleri terkin olunmuştur.

MADDE 2 — Hükûmetin 2 nci maddesi ay-nen

MADDE 3 — Hükûmetin 3 ncü maddesi ay-nen